

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

Fakulta sociálních studií

MASARYKOVA UNIVERSITA

Brno, Joštova 10, 602 00, Česká republika

telefon: 00 420 - 549 495 224, fax: 00 420 – 549 491 920

Úvod do mezinárodních vztahů - MVZ 101

studijní souprava

Poznámka: Tento materiál je určen výhradně pro studenty kursu *Úvod do mezinárodních vztahů* presenčního studia oboru mezinárodní vztahy FSS MU v Brně v akademickém roce 2018/2019. Jakékoli jeho rozšiřování, kopírování, případně využití pro jiné kursy je ve smyslu porušení autorských práv zakázáno.

Určení: presenční studium, bakalářský stupeň - 1. ročník, akademický rok 2018/2019, podzimní semestr, 8 ECTS

Přednášející:

Doc. Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.

Email: krpec@mail.muni.cz

Telefon: +420 549 493 877

Konzultační hodiny: budou upřesněny dle rozvrhu

PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.

Email: palo@fss.muni.cz

Telefon: dle údajů v IS

Konzultační hodiny: budou upřesněny dle rozvrhu

Mgr. et Mgr. Jakub Fučík, Ph.D.

Email: 274520@mail.muni.cz

Telefon: dle údajů v IS

Konzultační hodiny: budou upřesněny dle rozvrhu

Asistent:

Mgr. et Mgr. Vladimír Bízík (**kontaktní osoba**)

Email: bizik@mail.muni.cz

Telefon: +421 908 60 11 88

Konzultační hodiny: budou upřesněny dle rozvrhu

Anotace kursu

Kurs je základním seznámením s oborem mezinárodních vztahů, s jeho strukturou, genesí a klíčovými pojmy. Po úvodních informacích a vzniku a vývoji oboru se studenti budou v rámci kursu zabývat mezinárodním systémem, jeho aktéry, pojmy moc, válka, konflikt a různými faktory utváření zahraniční politiky. Ve druhé části kursu budou debatovány obecnější problémy, jako je vliv ekonomických faktorů, globalisace, postavení „třetího světa“ či formování globální občanské společnosti. Základním zdrojem poznatků, ze kterého budou studenti čerpat, bude zadaná povinná literatura, popřípadě na ni navazující literatura doporučená, a informace podané přednášejícím v rámci přednášek. Studijní materiály, z nichž budou studenti čerpat, mají ponejvíce povahu odborných vědeckých textů uvozujících do dané problematiky. Nutným předpokladem úspěšného zvládnutí předepsaného učiva je velmi dobrá znalost angličtiny. Absolvent kursu si osvojí schopnost relevantním způsobem používat odborné termíny, s nimiž se v oboru pracuje, a bude se pojmově orientovat v hlavních problémech a trendech, jež v něm jsou diskutovány.

V průběhu kursu studenti sepíší dva kontrolní testy, kurs je zakončen písemnou zkouškou. Výsledky těchto úkolů jsou započítávány do závěrečného hodnocení dle čl. 16, odst. 8 Studijního a zkušebního řádu MU (pro podrobnosti viz níže oddíl „Hodnocení kursu“).

Upozornění na rizika podvodného plnění studijních povinností

Výuka na FSS MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství. **Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí**, popírá poslání university i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství **krádeží cizího duševního vlastnictví**.

Podvodné plnění studijních povinností nemůže být za žádných okolností na FSS tolerováno. Každý případ podvodného chování bude trestán nejpřísnější sankcí, a to **nepodmínečným vyloučením ze studia**. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.

Stejně zásadním prohřeškem jako plagiátorství je i **nerespektování a zneužívání autorských práv**. Studentům se **přísně zakazuje vkládat do Informačního systému naskenovaná díla** (obzvláště časopisecké články), neboť se tak dopouštějí **porušení autorského zákona 121/2000 Sb.** V případě porušení tohoto pokynu může následovat **disciplinární řízení, které může vyústit až v nepodmínečné vyloučení ze studia!** Neoprávněně vložené texty budou samozřejmě smazány.

Struktura témat kursu a zadaná literatura

- 1) Povaha, předmět a metody disciplíny mezinárodní vztahy (17. 9.)
 Povinná četba: Goldstein (2001), s.3-20, 16 s., Pšeja in Pšeja a kol. (2015), s.7-20, 14 s.
 Modelová otázka: Jaká jsou hlavní roviny analýzy v mezinárodních vztazích?
Pozn.: Na úvod prvního setkání budou studenti seznámeni s informacemi o povaze a problémech studia mezinárodních vztahů, o principech studia, a obdrží řadu informací a tipů pro zdárné studium.
- 2) Mezinárodní systém a jeho historický vývoj (24. 9.)
 Povinná četba: Kříž in Pšeja a kol. (2015), s.151-185, 35 s.
 Modelová otázka: Popište základní rysy mezinárodního systému po třicetileté válce.
- 3) Aktéři - (národní) stát kontra nestátní aktéři (IGO, NGO atd.) (1. 10.)
 Povinná četba: Hocking, Smith (1995), s.50-59, 10 s., Baylis, Smith (2011), s.326-342, 16 s., Vespalcová in Pšeja a kol. (2015), s.100-135, 36 s.
 Modelová otázka: Charakterisujte roli nevládních organizací v současném světě.
- 4) Zahraniční politika, zájmy a cíle (8. 10.)
 Povinná četba: Goldstein (2001), s.163-176, 13 s.
 Modelová otázka: Jaké jsou modely rozhodování v zahraniční politice?
- 5) Moc a bezpečnost v mezinárodním prostředí (15. 10.)
 Povinná četba: Goldstein (2001), s.59-66, 81-95, 19 s., Suchý, Ocelík in Pšeja a kol. (2015), s.190-220, 30 s.
 Modelová otázka: Charakterizujte situaci tzv. bezpečnostního dilematu.
- 22.10 výuka neprobíhá (zahraniční cesta)**
- 6) Konflikty a jejich řešení (29. 10.)
 Povinná četba: Viotti, Kauppi (2001), s.140-170, 26 s., Waisová (2002), s.78-94, 16 s., Waisová (2005), s. 23-59, 37 s.
 Modelová otázka: Vyjmenujte a stručně charakterizujte typy válek.
- 7) Ekonomická dimenze mezinárodních vztahů (5. 11.)
 Povinná četba: Pšeja a kol. (2015), s.268-274, 7 s., Baylis, Smith, Owens (2011), s.248-255, 8 s.
 Modelová otázka: Jaký je vztah institucí státu a trhu v současných mezinárodních vztazích?

POZOR! Na počátku tohoto setkání se bude psát **první zápočtový test (témata 1-6)**! Test se bude skládat z jedné otevřené (za 10 bodů) a 15 uzavřených otázek, z nichž každá je maximálně za jeden bod (při částečném zodpovězení otázky se přiděluje poměrná část bodů).

8) Disciplína Mezinárodní politická ekonomie (12. 11.)

Povinná četba: Krpec, Hodulák (2011), s.17-44, 27 s., Baylis, Smith, Owens (2011), s.446-456, 10 s.

Modelová otázka: Jaké jsou hlavní oblasti zájmu a výzkumu IPE?

9) Dynamika vývoje vztahu Západu a ostatního světa (19. 11.)

Povinná četba: Pšeja a kol. (2015), s.244-267, 23 s., Baylis, Smith, Owens (2011), s.463-470, 7 s.

Modelová otázka: Kriticky zhodnoťte ekonomické uspořádání po 2. světové válce.

10) Globalizace – podoby, přednosti, rizika (26. 11.)

Povinná četba: Baylis, Smith, Owens (2011), s.256-259, 12 s., Krpec, Hodulák (2011) s.307-328, 21 s.

Modelová otázka: Formulujte definici globalizace.

11) Globální problémy (3. 12.)

Povinná četba: Baylis, Smith, Owens (2011) s. 460-462, 470-474, 348-360, 19 s., Pšeja a kol. (2015), s.318-321, 4 s.

Modelová otázka: Které problémy je možné považovat za globální, co jsou hlavní překážky jejich účinného řešení na mezinárodní úrovni?

12) **Druhý zápočtový test** (témata 7-11) (10. 12.)

Stejná struktura jako u prvního testu.

Literatura – obecné informace

Všechny anglickojazyčné texty, které jsou zadány jako povinné, je možno studovat či „stáhnout“ v rámci informačního systému university (<http://is.muni.cz> - dále viz vždy příslušný kurs, tj. v tomto případě MVZ101). Ostatní uváděná literatura je dostupná přes knihovnu FSS a další standardní zdroje. Český psanou literaturu tedy studenti získávají samostatně.

Povinná literatura (platí vždy v rozsahu stránek, jak jsou uvedeny u literatury ve struktuře témat kursu, zbytek textu je třeba chápat jako literaturu doporučenou – není-li uvedeno jinak):

Baylis, John, Smith, Steve, Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, Oxford 2011

- Goldstein, Joshua S., *International Relations*, 4. vyd., Pearson, New York 2001
- Hocking, Brian, Smith, Michael, *World Politics*, 2. vyd., Longman, London 1995
- Krpec, Oldřich, Hodulák, Vladan, *Politická ekonomie mezinárodních vztahů*, Brno: MPÚ, 2011.
- Pšeja, Pavel, Suchý, Petr, Krpec, Oldřich, Kříž, Zdeněk (eds.), *Moc a zájmy v mezinárodním systému: procesy, aktéři a problémy v mezinárodních vztazích*, Brno: CDK/Munipress, 2015.
- Viotti, Paul R., Kauppi, Mark V., *International Relations and World Politics*, 2. vyd., Prentice-Hall, New Jersey 2001
- Waisová, Šárka, *Úvod do studia mezinárodních vztahů*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda 2002 (s. 11-26, 78-106)
- Waisová, Šárka, *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*, Portál, Praha 2005 (s. 23-59)
- Pozn.: U knih vydávaných opakovaně lze použít i novější vydání.*

Doporučená literatura:

- Dougherty, James E., Pfaltzgraff Jr., Robert L., *Contending Theories of International Relations*, 5. vyd., Longman, New York 2001
- Holsti, Kal J., *International Politics*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs 1995
- Groom, A.J.R., Light, Margot, *Contemporary International Relations: A Guide to Theory*, Pinter, London 1994
- Kaplan, Morton A., *System and Process in International Politics*, Wiley and Sons, New York 1957
- Kegley, Charles W., Wittkopf, Eugene R., *World Politics*, 8. vyd., Palgrave, London 2001
- Krejčí, Oskar, *Mezinárodní politika*, Victoria Publishing, Praha 1997 (2. vyd. Ekopress, Praha 2001)
- Lapid, Yosef, *The Third Debate: On the Prospects of International Theory in a Post-Positivist Era*, *International Studies Quarterly*, 33, 1989
- Pearson, Frederic S., Rochester, J. Martin: *International Relations*, 2. vyd., McGraw-Hill, New York 1988
- Plechanovová, Běla, *Úvod do mezinárodních vztahů. Výběr textů*, ISE, Praha 2003
- Ray, James Lee, *Global Politics*, Houghton Mifflin, Boston 1987
- Singer, J. D., *The Level-of-Analysis Problem in International Relations*, in Rosenau, James N. (ed.), *International Politics and Foreign Policy*, The Free Press, New York 1969
- Waisová, Šárka, *Mezinárodní organizace a režimy*, Eurolex Bohemia, Praha 2003

Hodnocení kursu

Výsledná známka, kterou student na konci kursu obdrží, vzniká součtem bodových hodnocení přidělených za plnění jednotlivých povinností, jež jsou v rámci kursu předepsány. Jednotlivé povinnosti mají následující bodové hodnoty.

První zápočet max. 25 bodů, druhý zápočet max. 25 bodů, zkouška max. 50 bodů. Maximální možný zisk tedy činí 100 bodů, pro úspěšné absolvování kursu je nutno získat alespoň 61 bod. Zkouškový test se bude skládat z dvaceti uzavřených otázek bodovaných stejným způsobem jako u testů průběžných, a tří otázek otevřených, z nichž každá je za deset bodů. Zkouškový test se hodnotí ve dvou fázích: nejprve jsou přiděleny body za uzavřené otázky, přičemž pouze ti studenti, kteří získají alespoň 44 body v součtu za oba průběžné testy a uzavřené otázky testu zkouškového, postupují k hodnocení otázek otevřených. Studenti, kteří nedosáhnou této hranice, popř. v celkovém součtu včetně otevřených otázek nedosáhnou 61 bodu, musejí zkouškový test opakovat.

Znamková škála:	A Výborně	84-100 bodů
	B Velmi dobře	77-83 body
	C Dobře	72-76 bodů
	D Uspokojivě	66-71 bod
	E Vyhovující	61-65 bodů
	F Nevyhovující	60 bodů a méně